

Ελευθέριος Βεκρής, Σύμβουλος Α',
Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Νέοι προσανατολισμοί στα φιλολογικά μαθήματα
του Λυκείου:
«Διαφοροποίηση» του διδακτικού παραδείγματος
ΥΠΠΕΘ, 3/7/2019

Το εύρος των φιλολογικών μαθημάτων

Τα φιλολογικά μαθήματα στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, κατά Brumfit (1995), συνδέονται με τους παρακάτω στόχους:

- Οι μαθητές και οι μαθήτριες να έχουν γνώσεις για την ιστορική και πολιτισμική διάσταση της ελληνικής γλώσσας και λογοτεχνίας
- να συνειδητοποιούν τη σημασία αυτής της κληρονομιάς για τη ζωή τους και να διακρίνουν τη σχέση της με τη σύγχρονη πραγματικότητα και τη γλώσσα που μιλούν

Το εύρος των γλωσσικών μαθημάτων

- να είναι σε θέση να αξιοποιούν τον προφορικό και γραπτό λόγο με σκοπό την αποτελεσματική επικοινωνία στο σχολικό και κοινωνικό περιβάλλον, ως μαθητές/-τριες και πολίτες (λειτουργικός γραμματισμός)
- να είναι σε θέση να αναστοχάζονται κριτικά σχετικά με τις πρακτικές γραμματισμού που ακολουθούν ή τους προτείνονται διά των κειμένων (κριτικός γραμματισμός)

ΜΙΝΩΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

3400 π.Χ

1200 π.Χ

ΚΡΗΤΗ

ΜΙΝΩΑΣ

ΚΝΕΣΟΣ

ΛΑΒΥΡΙΝΘΟΣ

ΦΑΙΣΤΟΣ

ΜΙΝΩΑΣ

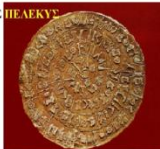
ΛΑΒΥΡΙΝΘΟΣ

ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ

ΜΙΝΩΤΑΥΡΟΣ

ΑΙΘΙΑΣ

ΠΕΛΑΓΟΥΣ

Vangelis Valasiadis

ΟΤΑΝ ΤΗ
ΟΔΙΟΥΜΕΝ
ΑΠΟΔΡΑΜΑΤ
ΙΣΤΗΜ

ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

900 π.Χ

750 π.Χ

ΕΠΟΧΗ ΣΑΒΗΡΟΥ

ΜΙΛΗΤΟΣ

ΠΡΩΤΟ ΑΛΦΑΒΗΤΟ

ΟΜΗΡΟΣ

ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

ΦΙΛΑΚΙΑ

ΣΥΝΕΣΗ 612 π.Χ

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ

ΠΡΩΤΗ ΘΑΥΜΗΛΑΑ

ΟΜΗΡΟΣ

ΕΡΩΔΟΤΟΣ

Vangelis Valasiadis

ΜΕΣΟΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΧΡΟΝΙΑ

610 μ.Χ

1081 μ.Χ

ΠΕΡΣΕΣ ΑΡΑΒΕΣ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ ΣΕΛΥΡΩΝ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑ ΦΑΡΚΟΙ ΜΑΧΗ ΜΑΤΖΙΚΕΡΤ
 ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΣΕΡΓΙΟΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ Α' ΕΙΡΗΝΗ ΑΘΗΝΑΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ (867-1057)
 ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ (610-641) ΘΕΟΔΩΡΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Β' (976-1025) ΣΧΙΣΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ
 ΑΝΑΚΤΗΣΗ ΤΙΜΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ ΑΒΑΡΟΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ζ' ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΣ ΜΙΧΑΗΛ ΨΕΛΛΟΣ
 ΛΟΓΟΤΑΡΧΟΙ ΣΑΛΒΟΙ ΠΑΥΣΑΝΟΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ' ΜΟΝΟΜΑΧΟΣ
 ΜΙΧΑΗΛ Β' ΤΡΑΥΛΟΣ ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΠΟΛΙΕΣ - ΚΑΣΤΡΑ ΒΟΥΛΓΑΡΟΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ' ΜΟΝΟΜΑΧΟΣ

Vangelis Valasiadis

Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΗΜΕΡΑ

1921

2013

ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ Κ. ΚΑΡΑΜΑΝΑΗΣ ΕΥΡΩ
 ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ Μ. ΑΣΙΑΣ Ι. ΜΕΤΑΞΑΣ ΕΜΦΥΛΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΕΙΣΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ
 Ν. ΠΑΣΑΤΗΡΑΣ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΣ Γ. ΠΑΠΑΝΑΡΕΟΥ Ν.Δ. ΠΑΣΟΚ ΚΡΗΣΗ
 ΔΙΚΗ ΤΩΝ ΕΣΙ Θ. ΠΑΓΚΑΛΟΣ Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΕΟΚ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
 ΚΕΜΑΛ ΑΤΑΤΟΥΡΚ ΚΡΑΧ ΕΠΟΣ ΤΟΥ '40 ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ
 ΣΥΝΘΗΚΗ ΛΩΖΑΝΗΣ ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΑΣΤΙΚΟΠΟΝΗΣ ΟΛΥΜΠΟΝ

Vangelis Valasiadis

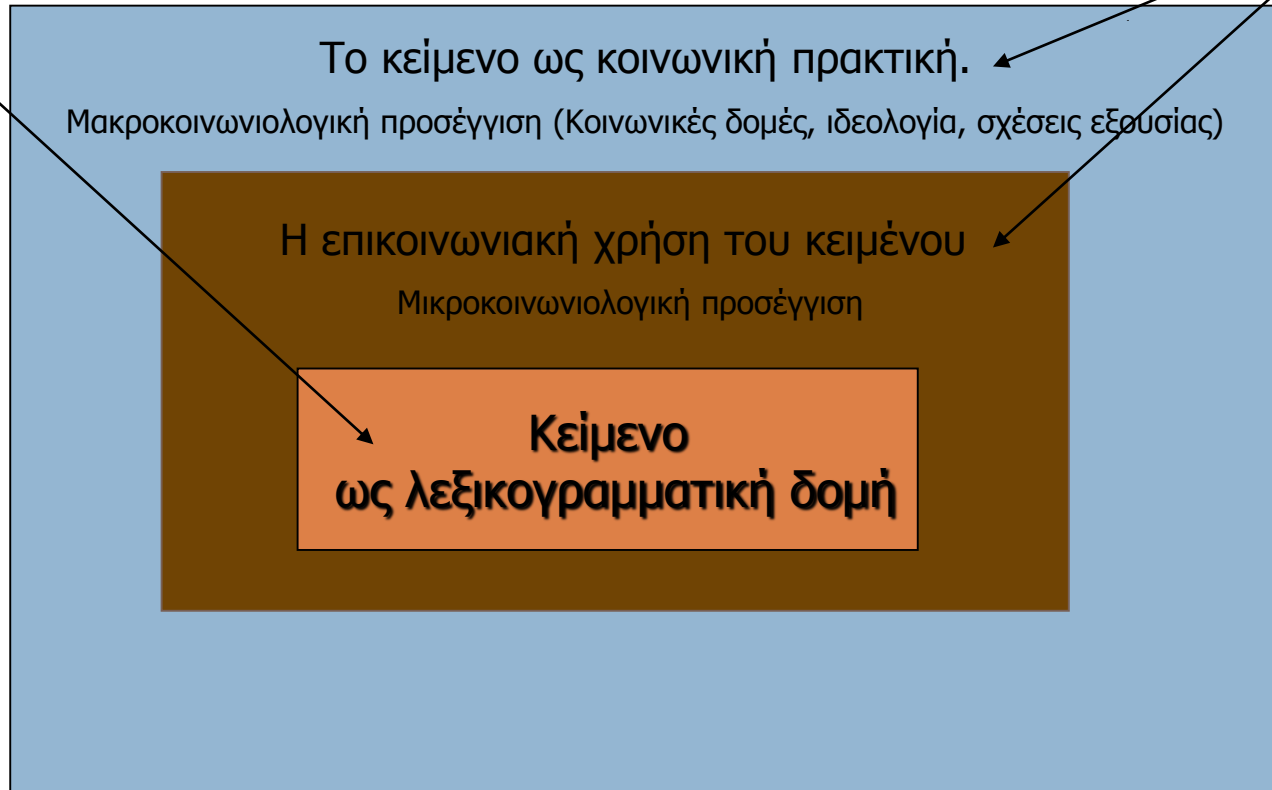

21 Απριλίου 1967

ΚΕΙΜΕΝΟ

Περιγραφή

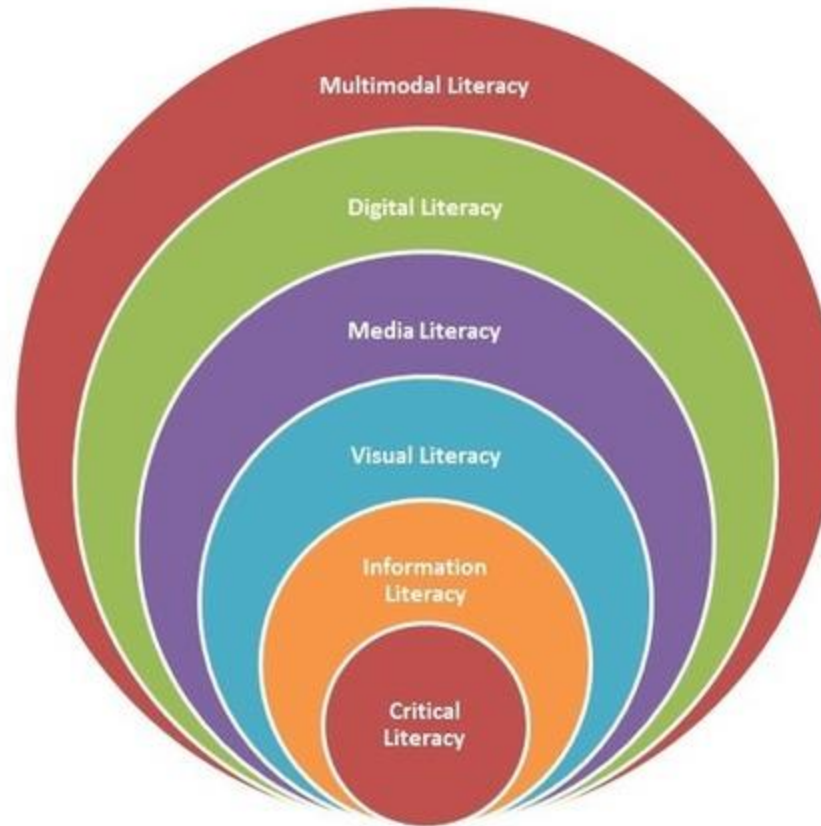
Ερμηνεία

Πολυτροπικότητα

- **Πολυτροπικό** είναι το κείμενο εκείνο που χρησιμοποιεί για τη μετάδοση μηνυμάτων συνδυασμό σημειωτικών τρόπων. Για παράδειγμα, τα περισσότερα κείμενα των σχολικών βιβλίων, του ημερήσιου τύπου ή της τηλεόρασης είναι πολυτροπικά, αφού συχνά συνδυάζουν γλώσσα και εικόνα ή στην περίπτωση της τηλεόρασης και μουσική. ([Ε.Χοντολίδου](#), Γλωσσικός Υπολογιστής 1999, 1: 115-117).

Πολυγραμματισμοί

Ο πλούτος των φιλολογικών μαθημάτων

- Η διευρυμένη ιστορικο-κοινωνική, διαχρονική και συγχρονική, διάσταση των φιλολογικών μαθημάτων συνιστά πλούτο από τον οποίο εκταμιεύουν μορφωτικές εμπειρίες εκπαιδευτικοί και μαθητές/-τριες
- Κάθε στιγμή ανάγνωσης αποτελεί «περίπλοκη συναλλαγή, η οποία, κατά τον Λενάρ, εμπλέκει όλα τα επίπεδα της κουλτούρας, του βιβλίου, του κώδικα της ανάγνωσης, του κειμένου, του ατόμου-αναγνώστη» (Leenhardt, J., 2000).
- Σε ένα κείμενο ανακαλύπτουμε την ενότητα που συνέχει τις πολλαπλές μορφές του ανθρώπινου πολιτισμού, την «πολύπλεκτη ενότητα» (multiplex unitas) -κατά τον Μορέν.

Στην πράξη τα φιλολογικά μαθήματα:

Τα φιλολογικά μαθήματα στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα επιμένουν να αφιερώνουν, δυσανάλογα, διδακτικό χρόνο στο επίπεδο του αναγνωριστικού γραμματισμού, αναγνώριση λεξικογραμματικών φαινομένων, μετατροπές συντακτικών δομών, ερωτήσεις κατανόησης σε προεπιλεγμένο κειμενικό υλικό και ερωτήσεις με προεπιλεγμένες απαντήσεις (Hasan: 2006).

Αποσπασματικότητα

Στο βαθμό που ζητούμε οι μαθητές να κατακτήσουν διαμορφωμένα αφηγήματα με πλήθος ιστορικών, κοινωνικών και φιλολογικών πληροφοριών, σωρεύονται γραμματολογικές πληροφορίες, κειμενικά είδη, γλωσσική ποικιλία ως απαραίτητες γνώσεις, οι οποίες όμως απομακρύνουν την ανάγνωση από το ίδιο το κείμενο και μετατρέπουν το μάθημα «Αφήγηση περί του κειμένου».

Έλλειμμα διαφοροποίησης

- Για το ισχύον ΠΣ:
- όλοι μαθητές και όλες οι μαθήτριες ξέρουν καλά να γράφουν και να μιλούν ελληνικά.
- Όλοι και όλες οι εκπαιδευτικοί έχουν «ετοιμότητα» - είναι καταρτισμένοι- να διδάσκουν γλωσσικά μαθήματα ακολουθώντας τη στοχοθεσία του ΠΣ.

«Διαφοροποίηση» του διδακτικού παραδείγματος

- ❑ Έμφαση στις διαδικασίες και τις στρατηγικές με τις οποίες οι μαθητές και οι μαθήτριες θα ενισχυθούν ώστε να πετύχουν στόχους
- ❑ Ανοιχτό πρόγραμμα ως προς τα περιεχόμενα (με εξαίρεση, εν μέρει, τα Αρχαία Ελληνικά)
- ❑ Από το «διδάσκουμε κείμενα» και το «διδάσκουμε τον μαθητή»
- ❑ Στο «διδάσκουμε τον μαθητή κείμενα».

Έμφαση στις μαθησιακές διαδικασίες (Γλώσσα)

A. Διαδικασίες κατανόησης του νοήματος, της οργάνωσης και της μορφής των κειμένων
A1. Εντοπισμός και αναγνώριση των βασικών χαρακτηριστικών των κειμένων
A2. Ερμηνεία και μετασχηματισμοί των κειμένων
A3. Κριτικός στοχασμός/αξιολόγηση των κειμένων
A4. Αναστοχασμός σχετικά με ακολουθούμενες στρατηγικές κατανόησης κειμένων
B. Διαδικασίες παραγωγής γραπτού, προφορικού και πολυτροπικού λόγου: Μετασχηματισμοί κειμένων
B1. Σχεδιασμός και οργάνωση των κειμένων
B2. Σύνθεση κειμένων (συγγραφική φάση)
B3. Αναθεώρηση – Δημοσίευση των κειμένων
B4. Αναστοχασμός σχετικά με τις ακολουθούμενες στρατηγικές παραγωγής λόγου / μετασχηματισμού των κειμένων

Έμφαση στις μαθησιακές διαδικασίες (Λογοτεχνία)

- Α. Κατανόηση κειμένων (αντιστοιχεί στον πρώτο ειδικό σκοπό διδασκαλίας του μαθήματος, την απόκτηση δηλαδή αναγνωστικών δεξιοτήτων)
- Β. Ερμηνεία κειμένων (αντιστοιχεί στον δεύτερο ειδικό σκοπό διδασκαλίας του μαθήματος: την παραγωγή ερμηνευτικού λόγου)
- Γ. Μετασχηματισμός ή/και παραγωγή κειμένων (προεκτείνει τον δεύτερο ειδικό σκοπό διδασκαλίας του μαθήματος: από την παραγωγή ερμηνευτικού στην παραγωγή δημιουργικού λόγου)
- Δ. Αναστοχασμός σε σχέση με τις ακολουθούμενες στρατηγικές ανάγνωσης / κατανόησης στο πλαίσιο του ερμηνευτικού διαλόγου

«Διαφοροποίηση» του διδακτικού παραδείγματος

- Στρατηγική επιλογή είναι η διαλογική σχέση που θα αναπτυχθεί μεταξύ των υποκειμένων της εκπαίδευσης, εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών, και των κειμένων που θα αποτελέσουν το περιεχόμενο της συνεργασίας τους.
- Στην αξιολόγηση πρέπει να αφήνεται περισσότερος χώρος στην υποκειμενικότητα του μαθητή και να αποτιμώνται με σαφή τρόπο τα κείμενα τα οποία παράγουν οι μαθητές/τριες.

Αρχαία Ελληνικά Γ' Λυκείου

□ Ανθολόγιο κειμένων

«Μέσα από τον απέραντο πλούτο της φιλοσοφικής γραμματείας δώδεκα σχεδόν αιώνων, επιλέχθηκαν κατ' ανάγκην λίγες μόνο θεματικές ενότητες, που αφορούν την περιοχή της φιλοσοφίας που χαρακτηρίζουμε ως «πρακτική φιλοσοφία» και έχουν έναν βαθμό συνεκτικότητας: ο διαμορφωτικός ρόλος της παιδείας και της φιλοσοφίας για τη διάπλαση του ανθρώπου ως ηθικού υποκειμένου και ως πολίτη, καθώς και οι ανάλογες ηθικές και πολιτικές αρετές του.

Κρατώντας, εν μέρει αναγκαστικά, ως κορμό ένα σημαντικό μέρος από τα διδασκόμενα κείμενα του Πλάτωνα και του Αριστοτέλη, έγινε προσπάθεια να αναδειχθούν και οι τροπικότητες του φιλοσοφικού λόγου».

(Γ. Ζωγραφίδης, Αθήνα, 2/4/2019).

ΑΕΓ: Θεματικές ενότητες

A. Η αρχαία ελληνική αντίληψη για τη φιλοσοφία: η πρακτική και πολιτική της διάσταση, και η συμβολή της στη (δια)μόρφωση του ανθρώπου και την πορεία του προς την ευδαιμονία.

Σ' αυτήν την εντελώς καινούργια ενότητα ανθολογήθηκαν κείμενα των Πλάτωνα, Αριστοτέλη, Ξενοφώντα, Ισοκράτη, Επίκουρου, Πλούταρχου, αλλά και Σενέκα, Ντεκάρτ, Παλαμά και Καβάφη.

B. Η δημιουργία της ανθρώπινης κοινωνίας και η πολιτική αρετή: κείμενο αναφοράς εδώ είναι ο πλατωνικός Πρωταγόρας και ο Αριστοτέλης.

Γ. Η παιδεία και η αναζήτηση της αλήθειας – η ανθρώπινη φύση και το χρέος του φιλοσόφου: κείμενο αναφοράς είναι η (ενισχυμένη με πρόσθετα χωρία) αλληγορία του σπηλαίου από την πλατωνική Πολιτεία, με χρησιμοποίηση του Αριστοτέλη.

ΑΕΓ: Θεματικές ενότητες

Δ. Ο άνθρωπος ανάμεσα στους ανθρώπους – η ηθική αρετή: κείμενο αναφοράς τα Ηθικά Νικομάχεια (με μείωση των πολλών χωρίων του προηγούμενου εγχειριδίου), πλαισιωμένα από Πλάτωνα, Ξενοφώντα, Ανδοκίδη, Ισοκράτη, Δημοσθένη, Αριστοτέλη, Πλούταρχο, Ιεροκλή, Κασσιανό, Δαμασκηνό –και Παπανούτσο, Καζαντζάκη.

Ε. Ο άνθρωπος μέσα στην πόλη – η πολιτική αρετή και η πολιτική εξουσία: κείμενο αναφοράς είναι τα Πολιτικά, πλαισιωμένα από κείμενα αρχαία (Ηρόδοτος, Θουκυδίδης, Πλάτων, Ξενοφών, Ισοκράτης, Νεμέσιος Εμέσης) και νεότερα (Μακιαβέλλι, Χομπς, Μοντεσκιέ).

Στ. Ο άνθρωπος πολίτης του κόσμου – η νέα οικουμένη και η επιμέλεια του εαυτού: με κείμενα από την ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα, των Επίκτητου, Μάρκου Αυρηλίου, Πλουτάρχου, Φίλωνα Αλεξανδρινού, Παύλου, αλλά και Κικέρωνα

ΑΕΓ: Χαρακτηριστικά του περιεχομένου

A. Ορισμένοι από αυτούς τους αρχαίους συγγραφείς διδάσκονται στο ελληνικό σχολείο για πρώτη φορά: ανάμεσά τους ο Επίκουρος, ο Επίκτητος και ο Μάρκος Αυρήλιος.

B. Άνοιγμα στην ελληνιστική εποχή και την ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα.

Άνοιγμα σε μια εποχή αγωνίας προσωπικής και ιστορικής, μεταξύ ατομικισμού και κοσμοπολιτισμού, μεταξύ καταφυγής στον εαυτό του και αποδοχής ή ανοχής όλων των ανθρώπων ως ανθρώπων, όλων των ξένων ως οικείων.

ΑΕΓ: Κείμενα αναφοράς

- Η διδασκαλία κάθε τρίπτυχης διδακτικής ενότητας οφείλει να αναδείξει πολυπρισματικά τον θεματικό άξονα που διαπερνά όλα τα προσφερόμενα κείμενα· εστιάζει στη συγκρότηση ενός συνεκτικού γνωστικού πυρήνα, χαρακτηριστικού για τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό.
- Στα Κείμενα Αναφοράς διερευνώνται από την αναγνωστική κοινότητα της τάξης βασικές συνιστώσες του θέματος, ώστε οι μαθητές να προσλάβουν την ουσιαστική πρόταση του ΑΕ πολιτισμού και να την προβάλουν στο σήμερα. Οι γλωσσικές επιλογές στα κείμενα, στο βαθμό που κρίνονται καθοριστικές για την κατανόηση του νοήματος σε βάθος από τους μαθητές και τις μαθήτριες, αποτελούν επίσης αντικείμενο διερεύνησης. (ΠΣ Γ' Λυκείου)

ΑΕΓ: Παράλληλα κείμενα

- Το άνοιγμα προς τον ύστερο αρχαίο κόσμο γίνεται και έμμεσα, στα παράλληλα κείμενα. Εδώ, ως ισότιμοι συνομιλητές, συναντώνται συγγραφείς - όχι μόνο φιλόσοφοι- που ακόμη πιο σπάνια εμφανίζονται στον σχολικό κανόνα.
- Προβάλλεται η συνέχεια της φιλοσοφικής σκέψης από την αρχαία ελληνική περίοδο, στη μεσαιωνική και νεότερη και ο διάλογος της φιλοσοφίας με άλλες μορφές τέχνης (Λογοτεχνία, γλυπτική κ.λπ.).

ΑΕΓ: Κείμενα αυτενέργειας

- Προτείνεται η δομολειτουργική προσέγγιση του πρωτότυπου κειμένου να κινείται στο πλαίσιο της κειμενοκεντρικής προσέγγισης αφενός, και στο πλαίσιο «αναγνωριστικού» γραμματισμού αφετέρου.
- Οι λεξιλογικές και γραμματικο-συντακτικές επιλογές υπηρετούν λειτουργίες που σχετίζονται με τα πρόσωπα, τις πράξεις και τις περιστάσεις στις οποίες αναφέρονται. Πέρα από την παραδοσιακή περιγραφή της γλώσσας που συχνά εγκλωβίζει τους μαθητές και τις μαθήτριες στη λογική του σωστού και του λάθους, επιχειρείται οι λέξεις και οι φράσεις να προσεγγίζονται μέσα στο πλαίσιό τους χωρίς να αποκόπτονται από αυτό και από τη σημασία τους, ώστε να στρέφεται το ενδιαφέρον της διδασκαλίας στο κείμενο και στη συζήτηση για τις γλωσσικές επιλογές του συγγραφέα

(ΠΣ Γ' Λυκείου)

ΑΕΓ: Το εκπαιδευτικό υλικό

- Το παραπάνω υλικό κατανέμεται σε έξι θεματικές ενότητες, οι οποίες διαιρούνται σε 22 διδακτικές ενότητες. Κάθε διδακτική ενότητα περιέχει εισαγωγικά κείμενα, ερμηνευτικά σχόλια, ένα (1) κείμενο αναφοράς, 1-3 παράλληλα κείμενα, 1-2 κείμενα αυτενέργειας. Κάθε διδακτική ενότητα αναπτύσσεται σε 6 ώρες περίπου.
- Για τη διδασκαλία του μαθήματος ως βασικό εκπαιδευτικό υλικό προτείνεται ο Φάκελος υλικού «Αρχαία Ελληνικά».
- Στα κείμενα αναφοράς οι ενδεικτικές δραστηριότητες εκκινούν από ένα πρώτο επίπεδο κατανόησης, στη συνέχεια στοχεύουν στη βαθύτερη κατανόηση του κειμένου με την αξιοποίηση ιστορικο – πολιτισμικών συμφραζομένων και γλωσσικών επιλογών.

ΑΕΓ: Εκπαιδευτικό υλικό

- Τονίζεται ότι τα παράλληλα κείμενα που υπάρχουν στο εκπαιδευτικό υλικό είναι ενδεικτικά και αξιοποιούνται για να ασκηθούν οι μαθητές και οι μαθήτριες στη διακειμενική προσέγγιση. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αξιοποιούν και άλλα κείμενα από την αρχαία και νεότερη γραμματεία, ελληνική και ξένη, που εκτιμούν ότι διευκολύνουν τους μαθητές και τις μαθήτριες στη συγκριτική προσέγγιση των θεμάτων. Τα παράλληλα κείμενα που περιέχονται στο εκπαιδευτικό υλικό δεν αποτελούν εξεταστέα ύλη. **Σε γραπτές εξετάσεις τίθενται στους μαθητές και τις μαθήτριες μη διδαγμένα παράλληλα κείμενα.**

ΑΕΓ: Εκπαιδευτικό υλικό

- Τα κείμενα αυτενέργειας που περιέχονται στον φάκελο υλικού «Αρχαία Ελληνικά» είναι ενδεικτικά και «συνομιλούν» με τα υπόλοιπα κείμενα της διδακτικής ενότητας. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να αξιοποιήσει και άλλα κείμενα κατά τις ανάγκες των μαθητών/-τριών.
- Τα κείμενα αυτενέργειας αξιοποιούνται περισσότερο για να ασκηθούν οι μαθητές και οι μαθήτριες στην προσέγγιση της μορφοσυντακτικής και σημασιολογικής διάστασης των αρχαίων ελληνικών κειμένων.
- Αμβλύνεται η διάκριση «γνωστού – άγνωστου» κειμένου.

ΑΕΓ: Τρόπος αξιολόγησης: η μόνη διαφορά

- «Δίνεται αδίδακτο παράλληλο κείμενο στη νέα ελληνική από την αρχαία ή νεότερη γραμματεία, ελληνική και παγκόσμια, και καλούνται να απαντήσουν σε μία (1) ερώτηση ερμηνευτική, με την οποία ζητείται να συγκρίνουν το παράλληλο κείμενο με το κείμενο αναφοράς».

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ: Διδακτέα – εξεταστέα ύλη

- Η εξέταση των μαθητών και μαθητριών είναι ενιαία για τη Νεοελληνική Γλώσσα και τη Λογοτεχνία, και γίνεται σε αδίδακτα κείμενα, λογοτεχνικά και μη λογοτεχνικά. Ως εξεταστέα ύλη ορίζονται δραστηριότητες με τις οποίες υπηρετείται και ελέγχεται η επίτευξη των σκοπών και των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων της διδασκαλίας του μαθήματος.

ΝΕ Γλώσσα: Διδακτέα – εξεταστέα ύλη

- Ι. Για την Νεοελληνική Γλώσσα, οι μαθητές και οι μαθήτριες πρέπει να είναι σε θέση να ανταποκρίνονται σε δραστηριότητες και να απαντούν σε ερωτήματα/ ερωτήσεις που απορρέουν από κείμενα που αναφέρονται σε κάποιον ή κάποιους από τους θεματικούς άξονες, όπως αυτοί ορίζονται στο Πρόγραμμα Σπουδών.

Πιο συγκεκριμένα οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται:

- α) να κατανοούν τη γλωσσική μορφή των κειμένων και τα κειμενικά τους χαρακτηριστικά, τη σχέση που έχει η γλώσσα και η οργάνωση του κειμένου με την περίσταση και τον σκοπό της επικοινωνίας,
- β) να ερμηνεύουν και να προσεγγίζουν κριτικά τα κείμενα με στόχο τη διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο αναπαριστώνται ιδέες, αντιλήψεις, προκαταλήψεις για τον άνθρωπο, την κοινωνία και τον κόσμο,

ΝΕ Γλώσσα: Διδακτέα – εξεταστέα ύλη

- γ) να συγκρίνουν κείμενα ως προς τις δύο προηγούμενες διαστάσεις με στόχο τον εντοπισμό ομοιοτήτων και διαφορών μεταξύ των κειμένων ως προς τη γλώσσα, το μέσο, τους σημειωτικούς τρόπους, το κειμενικό είδος, τις αναπαραστάσεις της πραγματικότητας, τον τρόπο προσέγγισης του θέματος κ.λπ.
- δ) να παράγουν κείμενα, με βάση τα μελετώμενα κείμενα με στόχο: α) τον μετασχηματισμό των γλωσσικών και νοηματικών δομών (σημασιών) των κειμένων, ή/και β) τη συνοπτική παρουσίαση του περιεχομένου των κειμένων, και γ) τη διατύπωση και έκφραση δικών τους απόψεων, σε επικοινωνιακό πλαίσιο, σχετικά με συγκεκριμένα ερωτήματα που τίθενται στα κείμενα αναφοράς.

Λογοτεχνία: Διδακτέα-εξεταστέα ύλη

Για τη Λογοτεχνία, οι μαθητές και οι μαθήτριες θα πρέπει να είναι σε θέση να αξιοποιούν συνδυαστικά έναν αριθμό κειμενικών στοιχείων, ώστε:

α) στην περίπτωση αφηγηματικού ή πεζού κειμένου, να αναδιηγούνται συνοπτικά την ιστορία που αφηγείται το κείμενο ή, στην περίπτωση ποιητικού κειμένου, να ανιχνεύουν το νοηματικό του υπόστρωμα μέσα από την αναγνώριση και τον συσχετισμό των κειμενικών δεικτών,

β) στην περίπτωση του πεζού κειμένου, να προσεγγίζουν τους χαρακτήρες με βάση τα δεδομένα του κειμένου και να εντοπίζουν στοιχεία που φωτίζουν τη δράση τους ή, στην περίπτωση ποιητικού κειμένου, να περιγράφουν τη διάθεση/στάση του ποιητικού υποκειμένου συσχετίζοντας σύμβολα και γλωσσικές επιλογές,

Λογοτεχνία: Διδακτέα-εξεταστέα ύλη

γ) να τοποθετούνται/ανταποκρίνονται με ένα ερμηνευτικό σχόλιο στο θέμα ή ερώτημα που οι ίδιοι/-ες πιστεύουν ότι θέτει το κείμενο, αξιοποιώντας συνδυαστικά κειμενικούς δείκτες μεταξύ τους ή και με στοιχεία συγκειμένου, με σκοπό να τεκμηριώνουν τις προσωπικές θέσεις και ανταποκρίσεις τους.

Τα κριτήρια με τα οποία κρίνεται η πληρότητα των απαντήσεων των μαθητών και των μαθητριών είναι: η ποιότητα (αλήθεια και ακρίβεια των δεδομένων), η ποσότητα (η επάρκεια των στοιχείων), η συνάφεια του περιεχομένου με τον επικοινωνιακό στόχο και η σαφήνεια σε επίπεδο έκφρασης και διατύπωσης του περιεχομένου (περισσότερα βλ. ΓΝΕΛ, σελ. 169-171)

Το γλωσσάρι όρων

Προκειμένου οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση να ανταποκρίνονται στις διαδικασίες κατανόησης των κειμένων και στις διαδικασίες παραγωγής λόγου κατά την εξεταστική δοκιμασία, προτείνεται να αξιοποιήσουν το γλωσσάρι όρων που περιέχεται στους Φακέλους υλικού. **Σε καμιά περίπτωση οι όροι αυτοί δεν αποτελούν αντικείμενο εξέτασης, αλλά αποτελούν εργαλεία προσέγγισης των κειμένων.**

ΝΕ: Εκπαιδευτικό υλικό

- Το εκπαιδευτικό υλικό που δίνεται στις μαθήτριες και στους μαθητές της Γ' Λυκείου για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας είναι υποστηρικτικό και περιέχεται κυρίως στους Φακέλους υλικού και στα διδακτικά βιβλία της Γ' Λυκείου. Ωστόσο, η ύλη του μαθήματος αποτελεί συνέχεια της ύλης των προηγούμενων τάξεων του Λυκείου, την οποία οφείλουν οι μαθητές και οι μαθήτριες να έχουν υπόψη τους.

ΝΕ: Εκπαιδευτικό υλικό

Για τη ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Α. Νεοελληνική Γλώσσα, Φάκελος Υλικού: «Εμείς και οι άλλοι...», Δίκτυο κειμένων

Β. Διδακτικά βιβλία/σχολικά εγχειρίδια

- Αδαλόγλου Κ., Αυδή Α., Γρηγοριάδης Ν., Δανιήλ Ανθ., Ζερβού Ιω., Λόππα Ελ. ΕΚΦΡΑΣΗ - ΕΚΘΕΣΗ (ΤΕΥΧΟΣ Γ'), ΥΠΠΕΘ/ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

- Χατζησαββίδης Σ. και Χατζησαββίδου Αθ., ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ, ΥΠΠΕΘ/ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

- Κανδήρου Γλ., Πασχαλίδης Δημ., Ρίζου Σπ., ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ, ΥΠΠΕΘ/ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

- Μανωλίδης Γ., Μπεχλιβάνης Θ., Φλώρου Φ., ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΚΥΚΛΟΙ (ΕΚΦΡΑΣΗ - ΕΚΘΕΣΗ), ΥΠΠΕΘ/ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

ΝΕ: Εκπαιδευτικό υλικό

ΓΙΑ ΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Α. Λογοτεχνία, Φάκελος Υλικού-Δίκτυα κειμένων

Β. Διδακτικά βιβλία/σχολικά εγχειρίδια

-Γρηγοριάδης Ν., Καρβέλης Δ., Μηλιώνης Χ.,
Μπαλάσκας Κ., Παγανός Γ., Παπακώστας Γ., ΚΕΙΜΕΝΑ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ (ΤΕΥΧΟΣ Γ'), ΥΠΠΕΘ/ΙΤΥΕ
«ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

-Ακρίβος Κ., Αρμάος Δ, Καραγεωργίου Τ., Μπέλλα Ζ.,
Μπεχλικούδη Δημ., ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ,
ΥΠΠΕΘ/ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

-Παρίσης Ιω., Παρίσης Ν., ΛΕΞΙΚΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ
ΟΡΩΝ, ΥΠΠΕΘ/ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Τρόπος αξιολόγησης ΝΕ

- A. Με τον συγκεκριμένο τρόπο αξιολόγησης αποτιμάται η ικανότητα του μαθητή να ανταποκρίνεται στις διαδικασίες που περιγράφονται στο ΠΣ, σε ποικιλία κειμένων (2-3 κείμενα).
- B. Παρέχεται ευελιξία κατά τη σύνταξη των θεμάτων, ώστε οι δραστηριότητες να αντιστοιχούν σε κρίσιμες πτυχές των κειμένων.
- Γ. Τα κείμενα «συνομιλούν» μεταξύ τους, όχι κατ' ανάγκη τα λογοτεχνικά κείμενα.

Για περισσότερα στοιχεία βλ. ΙΕΠ - Νέοι Φάκελοι υλικού Γ' Λυκείου

<http://www.iep.edu.gr/el/component/k2/748-neoi-fakeloi-ylikou-g-lykeiou>